

POSTANOWIENIE

Dnia 14 maja 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z odwołania E. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Łodzi
o odsetki,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 maja 2024 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi
z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt VIII Ua 19/23,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującej się
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Łodzi, wyrokiem z dnia 13 czerwca 2023 r., oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Łodzi od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi - Śródmieścia w Łodzi z dnia 19 grudnia 2022 r., mocą którego zmieniono zaskarżone decyzje i przyznano E. K. prawo do odsetek ustawowych od zasiłku chorobowego wypłaconego za okresy: od 6 kwietnia 2009 r.

do 20 września 2009 r.; od 1 lutego 2010 r. do 18 lipca 2010 r. (z ubezpieczenia wypadkowego) oraz od 17 lipca 2012 r. do 20 listopada 2012 r.

W sprawie ustalono, że wnioskodawczyni była niezdolna do pracy i otrzymywała zwolnienia lekarskie w okresach objętych zaskarżonymi decyzjami. Decyzją z 31 sierpnia 2009 r. organ rentowy stwierdził, że wnioskodawczyni nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik od 9 lutego 2009 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, wyrokiem z dnia 28 czerwca 2012 r., III AUa 925/12, stwierdził, że odwołująca się podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia, przy czym podstawa wymiaru składek nie wynosi 9.952 zł, tylko 2.500 zł. Organ rentowy wypłacił odwołującej się w dniu 30 lipca 2012 r. świadczenia zasiłkowe, wyliczone od podstawy wymiaru składek wynoszącej 2.500 zł miesięcznie. Sąd Najwyższy, wyrokiem z dnia 14 maja 2013 r., I UK 611/12, uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 czerwca 2012 r. W związku z powyższym organ rentowy wypłacił odwołującej się w dniu 8 listopada 2013 r. wyrównanie świadczeń zasiłkowych, przyjmując do ich wyliczenia podstawy wymiaru składek w wysokości 9.952 zł, w łącznej kwocie 86.592,77 zł brutto, nie wypłacając z tego tytułu odsetek.

W ocenie Sądu Okręgowego, wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności gdy ubezpieczona wykazała wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni i zastosowaniu prawa. Ocena ta jest tym bardziej zasadna, jeśli weźmie się pod uwagę - co podkreślił Sąd Okręgowy – że organ rentowy w postępowaniach sądowych związanych z oceną poprawności przedmiotowej decyzji nie przejawiał dostatecznej aktywności dowodowej, poprzestając na konstruowaniu stanowiska w oparciu o dotychczas posiadany materiał dowodowy. Brak było podstaw do uznania, że opóźnienie w ustaleniu i wypłacie zasiłku chorobowego nastąpiło z przyczyn niezależnych od Zakładu, skoro dowody wymienione w § 1 ust. 1 pkt 1 i § 12 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków

z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. Nr 65, poz. 742) przedłożone zostały organowi rentowemu na długo przed 31 sierpnia 2009 r. (dzień wydania decyzji ustalającej, że wnioskodawczyni nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik od 9 lutego 2009 r.).

Skargę kasacyjną wywiódł organ rentowy, zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w części, w jakiej zmieniono zaskarżone decyzje i przyznano odwołującej się prawo do wypłaty odsetek od wypłaty wyrównania zasiłku chorobowego za wskazane okresy. We wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący wskazał na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej w zakresie, w jakim naruszony został art. 365 § 1 k.p.c. z racji, że organ rentowy wypłacając odwołującej się w dniu 30 lipca 2012 r. świadczenia zasiłkowe, był związany prawomocnym i funkcjonującym w obrocie prawnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 czerwca 2012 r., stwierdzającym, iż podstawa wymiaru składek odwołującej się z tytułu jej zatrudnienia wynosiła 2.500 zł brutto miesięcznie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, odwołująca się wniosła o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie od organu rentowego na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecnictwie (i nauce prawa), na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571).

Artykuł 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2024 r., po. 497) stanowi regulację szczególną względem przepisów Kodeksu cywilnego, a jej odrębność polega przede wszystkim na ustaleniu obowiązku zapłaty odsetek tylko w wypadku zwłoki. Zwłoka w spełnieniu świadczenia, zwana także opóźnieniem kwalifikowanym ma miejsce, gdy zobowiązany, mimo istniejącego obowiązku, nie spełnia świadczenia w terminie, przy czym niedotrzymanie terminu jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2012 r., I UK 398/11, LEX nr 1297816). Organ rentowy ponosi odpowiedzialność za odmowę przyznania świadczenia, jeżeli niezbędne okoliczności faktyczne uzasadniające nabycie prawa zostały ustalone w postępowaniu przed tym organem, a odmowa przyznania świadczenia jest wynikiem błędu w wykładni lub zastosowaniu prawa materialnego. W takim przypadku późniejsze wydanie prawomocnego wyroku sądu ubezpieczeń społecznych przyznającego świadczenie i wpływ tego wyroku do organu rentowego nie mają znaczenia dla biegu terminu do wydania decyzji, od upływu którego ubezpieczonemu przysługują odsetki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2010 r., I UK 345/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 257). Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2009 r., I UK 345/08, LEX nr 653437). Innymi słowy, okoliczność czy organ rentowy przy przyznawaniu prawa do świadczenia dopuścił się błędu, powinna być oceniona z uwzględnieniem następujących kwestii: czy organ rentowy miał możliwość wydania decyzji zgodnej z prawem i czy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki warunkujące nabycie prawa do świadczenia. W przypadku twierdzących odpowiedzi na powyższe pytania należy uznać, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, nawet gdyby nie można było mu zarzucić niestaranności w

wykładni i zastosowaniu prawa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 marca 2022 r., I USKP 84/21, LEX nr 3350077).

W niniejszej sprawie, po wyroku Sądu Apelacyjnego, organ zmienił decyzję odmawiającą prawa do zasiłku chorobowego, ale nie wypłacił odsetek ustawowych. A zatem, organ rentowy wydając decyzję z 31 sierpnia 2009 r., odmówił wnioskodawczyni prawa do świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia chorobowego niezgodnie z prawem (okoliczność ta znalazła potwierdzenie w późniejszych wyrokach sądów, w tym Sądu Najwyższego, rozpatrujących odwołanie ubezpieczonej od decyzji z 31 sierpnia 2009 r.). Oznacza to, że w tym przypadku istniała możliwość wydania prawidłowej decyzji we wskazanym terminie, a organ rentowy miał możliwość analizy zebranego materiału w zakresie podstawy wymiaru składki na etapie postępowania administracyjnego w świetle zasad współżycia społecznego, czego nie uczynił, wydając błędną decyzję, obniżając podstawę wymiaru składek.

Dopiero jeśli zmiana (odmownej) decyzji organu rentowego nastąpiłaby w postępowaniu odwoławczym i byłaby uzasadniona ustaleniami faktycznymi, które nie były i nie mogły być znane organowi rentowemu, bo zostały dokonane na podstawie dowodów niedostępnych temu organowi, to nie można uznać, że organ rentowy popadł w opóźnienie w rozumieniu 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych *in fine*, to jest opóźnienia, za które organ nie ponosi odpowiedzialności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2021 r., II USK 309/21, LEX nr 3333610). Ta okoliczność w sprawie nie miała jednak miejsca.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia. O kosztach rozstrzygnięto w myśl art. 98 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.

[SOP]

[ms]

